

en de wasdom

an 't geloof. Bij
at het eigenlijk
er ondervinden
ij Djoek wordt
waanzin. Waar-
kan vinden is:
hen worden ge-
hun boete zijn
rans en Nelia
boete heeft hun
het Grieksche
ent. En Petrus
er — rein voor
de taak zijn
den, haar zelfs
is geen sprake
ving. De „Heer-
zonder veel in-
ziek.

beschreven, die
nvan het klas-
zijn stijl een
demmen in-
istendom. Hier
e tendenzen bij
rantwoordelijk-
en van een lief-
pessimisme van

i vloek over de
opheffing daar-
missen we in
een zeer sterk
ken van dezen

H. S.

MEZEN

treffende, aan
(Groningen.)

ofs.

artikel in het
ook geschreven
of.
al de geloovige
of zelf maakt
uwing.
die zelf-reflectie
zichzelf toetst
wel het echte

eze redeneering
i van juistheid
der doordenken

in leven maken

geven hoe dat
wen, zich roert
de vruchten, die
n te ontdekken
og niet de volle
staan heeft ge-

eer noodig; im-
ogelijk zijn, dat
jn wonderwerk
xij, ontdekt aan
n ijver er ons
kracht des ge-
olkomener heer-

gd, dat tot die
en van een ant-
el ECHT?
onderzoek mag
ons geen plaats

ndsgehoorzaam-

van mijn leven
beloften. Wan-
is mijn geloof
I rusten in Gods
ggestapt op het

el, maar, eerlijk
j dat kan ont-

op de vraag:
uitgaan van de
hij tot de ont-
f niet echt is:
boek.

p ik de echt-
stel, stel ik ook
Christus en aan
i Gods beloften.

p elk oogenblik
i heil.
een vorm van

zelfonderzoek, die mij, al is 't ook maar voor korten tijd, dat rusten in die beloften, het aanvaarden van dat heil onmogelijk maakt.

b. Deze vorm van zelf-reflectie des geloofs, is uiteraard onbestaanbaar.

Zelf-reflectie des geloofs beteekent, dat het geloof over zichzelf nadenkt, zichzelf beschouwt. Maar het geloof, dat zichzelf de vraag stelt: „ben ik wel echt, werkelijk geloof“, heeft daarmee opgehouden geloof te wezen, en kan dus ook niet meer als geloof over zichzelf nadenken.

En als iemand daar nu tegen invoert: „ja, maar de wedergeboren mensch kan toch over zijn geloofsdaad nadenken, daarover reflecteren, ook al trekt hij op een oogenblik de echtheid van zijn geloof in twijfel? Dan antwoord ik: „Nee, dat kan niet; de wedergeboren mensch kan, als zoodanig, niet in actie zijn, tenzij hij staat in het geloof.“

Het geloof toch is niet maar een bepaalde functie van den nieuwen mensch, dien hij een oogenblik op non-actief kan stellen, en toch overigens als nieuwe mensch blijven functioneeren.

Nee, gelooven, rusten in Gods beloften, is de wezenswerkzaamheid van den nieuwen mensch.

Zoodra dat gelooven ophoudt en plaats maakt voor twijfel, is het niet meer mogelijk, dat hij ook maar iets meer doen kan naar zijn aard.

Ook de zelfbeproeving, die hij dan oefent, zal niet meer naar den aard des nieuwen levens zijn, maar een natuurlijk karakter gaan dragen.

Daarom, zelfs wanneer men in de uitdrukking: „zelfreflectie des geloofs“ aan geloof de beteekenis hechten zou: „hebbelijkheid des geloofs“ in den zin van: „leven der wedergeboorte“, is het onmogelijk dezen term te handhaven, wanneer men daaronder verstaat een zelfonderzoek in den boven bestreden zin.

Immers, ik herhaal het, wordt door dien vorm van zelfonderzoek de daad des geloofs opgeschort.

En waar de daad wordt opgeschort, daar kan ook overigens het nieuwe leven niet naar zijn aard functioneeren, daar heeft ook het zelfonderzoek opgehouden „geloofsdaad“ te zijn; maar als dat zelfonderzoek geen daad des geloofs is, dan is het ook geen zelf-reflectie des geloofs meer, omdat in dien term wordt uitgesproken, dat het geloof met zichzelf bezig is.

Evenmin als iemand, die over zijn eigen denken na gaat denken, begint met de vraag: „denk ik wel werkelijk“; evenmin als iemand, die over zijn leven na gaat denken, begint met de vraag: „leef ik wel werkelijk“; evenmin kan iemand, die over zijn geloof na gaat denken, beginnen met de vraag: „geloof ik wel echt“.

Het geloof, dat, naar zijn aard, zijn zekerheid in zichzelf heeft, zou niet meer over zichzelf reflecteeren, maar zichzelf verloochenen, als het op deze wijze zich met zichzelf ging bezighouden.

Waarin dan de zelfbeschouwing, die wij aan de gemeente hebben te prediken, en waartoe wij ons-zelf hebben op te wekken moet bestaan, daarover een andere maal.

Ik kan mij voorstellen dat menigeen zegt: „houdt nu eens op met al dat geschrijf over het zelfonderzoek.“

Aan den eenen kant zou ik dat ook wel willen. Maar aan den anderen kant durf ik het toch niet.

In allerlei bladen en geschriften is men bezig over deze dingen te spreken in tegenovergestelde zin.

Bijna nergens wordt daartegenover een andere toon gehoord.

Zwijgen zou m.i. beteekenen, in deze omstandigheden, retireeren, en dat mag ik, naar mijn overtuiging niet doen.

Daarom vooreerst nog een paar artikeltjes.

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Eisch van Gods Woord? Opmerkingen naar aanleiding van Prof. Dr. A. M. Brouwer, De Kerkorganisatie der eerste eeuw en wij.

IV.

Een van de groote verschillen tusschen Brouwer en de Gereformeerden, misschien wel het grootste, is, dat hij een radicale scheiding aanneemt tusschen Geest en ambt; of tusschen charisma en ambt; of tusschen Geestes- en charismatisch ambt ter eener en gemeente- of kerkelijk ambt ter anderzijde.

Hoe men dat uitdrukt is niet de hoofdzaak; dat is een nuance-kwestie. Dat men het verschil radicaal acht is van fundamenteel belang voor alle verdere beschouwingen van de vraagstukken der Nieuwtestamentische kerkorde.

Vrijwel alle Nieuwtestamentici van naam maken

deze scheiding. Misschien zal het groeiend inzicht, dat we in het Nieuwe Testament te doen hebben met een eenheid, een innerlijk geheel, waarin m.n. Paulus niet meer tegen andere apostelen wordt uitgespeeld, op den duur hierin wijziging brengen. Er zijn symptomen, die in deze richting wijzen.

We geven er een voorbeeld van, om te doen gevoelen, dat Brouwer met zijn radicale scheiding van Geestes- en kerkelijk ambt niet alleen de Gereformeerden tegenover zich heeft.

Brouwer zegt: „Van hen die vrije Geestes-ambten, charismatische ambten vervullen, zijn te onderscheiden die voorgangers, die uit benoeming en aanstelling door een bepaalde gemeente hun bevoegdheid ontvangen.“ (bl. 63).

Wij stellen daar tegenover, dat buitengewone gaven des Geestes, die men dan als charismata belijft, principieel niet van de gewone gaven des Geestes te onderscheiden zijn. Er is geen tegenstelling tusschen door God geroepen en charismatisch bekwaamde ambtsdragers en verkiezing door een gemeente. Immers zelfs bij de apostelen is in Hand. 1:23 vlg. van een middellijke keuze sprake.

Maar we stellen ook daar nu tegenover een uitspraak van K. L. Schmidt in Kittels woordenboek, III, 539: „Het Nieuwe Testament toont wel zeer duidelijk, dat er in het begin meer buitengewone gaven des Geestes (Pneumatikertum en Charismatikertum) waren dan later en dat in plaats van de charismatische ambten de oudsten en de opzieners gekomen zijn. Maar reeds de manier, waarop Paulus denkt en spreekt over de charismata, en geheel en al de manier, waarop hij de verbinding met de gemeente te Jeruzalem onderhoudt, toont aan, dat men niet spreken kan van een verschuiving van de „pneumatische“ (geestelijke) naar de „juridische“ opvatting, die de kerkorde wezenlijk anders zou doen zijn.“

Brouwer gaat zeer ver met het scheiden tusschen beide soorten ambten. Zoo zeer isoleert hij hen van elkaar, dat hij niet meer kan inzien, dat uit een zgn. louter kerkelijk ambtelijk opzienerschap reeds binnen de tijdsgrenzen van het Nieuwe Testament zich kan ontwikkelen de wetlige voortzetting van verdwijnende ambten als het apostelschap en de profetie. Uiteraard heeft dat een andere feitelijke invloed dan wanneer de tijd komt, dat apostelschap en profetie verdwijnen. Daarover loopt het verschil niet. Niemand zal beweren, dat „de eisch van Gods Woord“ een presbyteriaal-synodale kerkorde is, omdat Paulus en Petrus praeses synodi of iets dergelijks waren. Het gaat maar over de vraag, of een voorstelling als die onze bevestigingsformulieren geven rust op onverdedigbare exegese, ja dan neen.

Om die vraag nu nog nader onder de oogen te zien, willen we ten slotte eenige aandacht geven aan wat Brouwer van het ambt van den episcopus, den opziener, zegt.

Misschien herinnert men zich uit het vorige artikel, dat hij een opziener een bepaald soort van „oudste“ of presbyter of ouderling acht. De andere soort vormen volgens hem de diakenen. Zacht gezegd moet men hiervan opmerken, dat de geleerden het hierover niet eens zijn.

Brouwer redeneert aldus: „Oudsten worden in Hand. 20:17 genoemd als vertegenwoordigers van de gemeente van Efeze. En dan wordt in vs 28 gezegd, dat ze zijn aangesteld als opzieners van de gemeente. Hieruit is af te leiden, dat „oudsten“ opzieners kunnen zijn.“

Dit komt overeen, zoo gaat hij verder, met de gegevens van I Timotheus. Hoofdstuk 3 noemt de eigenschappen, waaraan opzieners en diakenen moeten beantwoorden. Later wordt in 5:17 vlg. over de tucht in de gemeente gehandeld en dan wordt niet van opzieners en diakenen, maar van oudsten gesproken. Oudsten is het samenvattende woord, en zoowel opzieners als diakenen vallen onder dat begrip. Dat past ook geheel op Titus 1:5 vlg. Titus moet van stad tot stad oudsten aanstellen, die aan bepaalde voorwaarden moeten voldoen, want een opziener moet onbesproken van gedrag zijn. Ook hier wordt de opziener tot de oudsten gerekend. (bl. 65).

Het betoog maakt nog al een gewrongen indruk. Men vergelijke het met wat Beyer schrijft ter verklaring van het woord opziener (Kittel, II, 612 vlg.). Van een onderscheid tusschen oudste en opziener wil hij niet hooren. Hij wijst het onderscheid af met een beroep op de rede, welke Paulus hield tot de oudsten van Efeze. Als „oudsten“ worden de leidende mannen uit Efeze aangeduid door Lukas, in zijn inleiding op de toespraak. Paulus zegt echter tot hen: „Hebt acht op u zelf en op de geheele kudde, waarover de Heilige Geest u tot opzieners gesteld heeft om de gemeente Gods te weiden.“ Van belang is hier het volgende: 1. Alle oudsten worden zonder onderscheid door Paulus opzieners genoemd. Oudsten zijn ze naar hun zijn, naar hun positie in de gemeente; opzieners naar hun taak. 2. Deze taak wordt in overeenstemming met 1 Petr. 2:25 en 5:2 vlg. aangeduid als hoeden. Maar niet het begrip herder, doch dat van opziener zet zich door. 3. Er was in een enkele

gemeente een reeks opzieners, tusschen wie blijkbaar geen rangonderscheid bestond. 4. De roeping van deze mannen als opzieners is volgens Paulus geschied door den Heiligen Geest. Daardoor is natuurlijk een keuze (vgl. Hand. 1:21 vlg.; 6:3 vlg.) niet uitgesloten, evenmin als een aanstelling door een apostel, misschien wel door Paulus zelf. (Hand. 14:23). Maar dat is niet het beslissende. Beslissend is alleen de werking van den Heiligen Geest, waarop de zending en de volmacht van het opzienerschap rust. 5. De inhoud van de opdracht is de waakzame en voorzorgende treffende leiding der gemeente op grond van het verlossingswerk van Christus.

Wanneer Beyer over Titus 1:7 spreekt, zegt hij precies het tegenovergestelde als Brouwer. Titus moet in de steden van Kreta oudsten aanstellen, precies als Paulus het volgens Hand. 14:23 in Klein-Azië heeft gedaan. Dat was de vorm, waarin na het weg gaan der missionarissen de voortduur van het gemeentelijk leven alleen te verzekeren was. De eischen, welke Titus aan de bekleevers van het ouderlingen-ambt stellen moet, gelijken precies op die, welke in 1 Tim. voor den opziener gesteld worden. Inderdaad zien we dan ook Tit. 1:7 de wisseling der uitdrukking. In plaats van den oudste is plotseling nu sprake van den opziener. Dat is een nieuw dwingend bewijs, dat de beide aanduidingen van huis uit dezelfde zaak aanduiden, namelijk de leiding en vertegenwoordiging van de gemeente en het predikambt en de leiding van den eeredienst, wanneer apostelen en profeten en leeraars (de laatste rekent Beyer met velen ook tot de tijdlijke, voorbijgaande ambtsdragers van het Nieuwe Testament; gezien de combinatie „herder en leeraar“ en het herderschap der opzieners van Hand. 20 en nog op andere gronden betwijfel ik of dit juist is) niet aanwezig zijn.

Laat ons ten laatste zien, hoe Beyer zich de ontwikkeling der ambten van de presbyteriale kerkorde denkt, en bemoedigd worden door zijn betoog in ons vertrouwen in de globale juistheid onzer gedachte, dat de huidige kerkorde en de eisch van Gods Woord geen onmogelijke verbanden zijn, gelijk Brouwer wil, dat we van hem zullen leeren.

Het ligt in den aard der zaak, aldus Beyer — niet een Gereformeerde — dat er vaste kerkelijke ambten ontstonden. Jezus zond de twaalf uit. De opgestane droeg aan de apostelen den zendingarbeid op. Hun ambt konden ze niet aan anderen overdragen. Het was aan de onmiddellijke opdracht van Christus gebonden. Ook de profeten en leeraars (over hen zie de opmerking hierboven) stierven weg. Waar echter gemeenten ontstonden moesten menschen zijn, die van de gemeente het middelpunt vormden, ook wanneer de apostelen enz. niet aanwezig waren. Zij moesten de leiding geven, zonder welke het gemeentelijk leven niet bestaan kan. Ook voor deze „regeringen“ was een charisma noodig. 1 Kor. 12:28. Spoedig moest dat, wat aanvankelijk een zaak van den buitenkant scheen te zijn, zich betoonen als een hoogst belangrijke dienst van zielszorg, zoowel in den strijd met de buitenwacht als in het eigen gemeentelijk leven. Daarbij kwam de taak, de godsdienstoefening te leiden en te prediken. Dat heeft den inhoud gevormd van het ambt, dat we allerwege tegenkomen, wanneer van Paulus en Barnabas wordt bericht, dat ze reeds op hun eerste zendingsreis oudsten aanstelden, wanneer de apostel in Thessalonica en Rome de „voorzitters“ van onze statenvertaling kent en in Gal. 6:6—10 veronderstelt, dat er in de gemeenten van Galatië leeraars van het evangelie zijn, die recht hebben op levensonderhoud. Deze menschen heeten in Filippi „opzieners en diakenen“. Deze ambten zijn gebleven, toen de eigenaardige taak der tijdlijke ambtsdragers ophield. Hoe langer hoe meer zijn ze de ruggegraal van het kerkelijk leven geworden.

Na dit alles te hebben overwogen vinden we het jammer, dat Brouwer zijn geschrift publiceerde. De duidelijke tendenz is niet exegetisch te verantwoorden, maar de man, voor wien deze uitgave der populaire Libellenserie in de eerste plaats bedoeld is, kan de inhoud in de verste verte niet toetsen.

Te meer is dit jammer, omdat het geschrift over vele dingen den bijbellezer licht verschaft en sommige misvattingen zou kunnen opruimen, wanneer het niet met het badwater het kind wegwerpt. Nu het echter zeer kritisch moet worden gelezen, lijkt het ons voor het doel, waarvoor het geschreven is, ongeschikt.

Alleen immers al uit wat hierboven van Beyer werd overgenomen, zeker wanneer men er aan toevoegt, wat deze opmerkt over verschillende soorten opzieners of oudsten, n.l. die dubbele eerwaardig zijn als arbeidende in de woordverkoondiging, is het duidelijk dat we onze drie ambten niet op grond van een onverdedigbare uitlegging van de Schrift in onze kerkorde opnamen.

W.

R. S.